

לא יחפור פרק שני בבא בתרא

כה.

עין משפט נר מצוה

פב א ב מ"י פ"י מהל
 שנים ה' ג סמו עין
 פכ ע"ש ח"מ ס' קנה
 ספ"ג כ:
 פג ג מ"י ש' הלכה ה'
 סמו ש' פ"ש"ע שס
 ספ"ג ל:
 פד ד ע"ש ח"מ ס' ד'
 ספ"ג ד כה"ג:

גליון הש"ס

נבדא ומשתחוה קשיא. עי
 מטהרין דף לא ע"ג:
 (תוב) ד"ה אוריה ב' וד"ה
 עיקר. עי קדוש דף י' ע"ג
 רוח ד"ה וד"ה א"ה: שם ד"ה
 מוס' ב' וד"ה א"ה: כפ"י
 הקונטרס בתמני' כ"ל
 כג"ש מתקן ח' מ':

רבינו גרשום

פ"סא בורסקי. מקום
 שבערין בו הערות
 ומסרי: אלא למורה העי.
 מפני שרוח מעברי שהיא
 תוריה מנשבת בו ורוחה
 הורחה שאינה באה לעיר:
 חוץ ממערבה. שהיא תוריה
 ורוחה את הסריחה לעיר (כ)
 כן. שהיא אין עושה: שאלמלא
 כן. שרוח צפונית מבלבנת
 אין העולם מתקיים:
 יפוש כפיו לחימן. משום
 דמעמדה לאותו רוח תדיר:
 בחפלה. שהשכינה במערב
 ומשיה צריך להרחיק
 אין העולם מתקיים. [בנא]
 השמים היינו השמש הויה
 כשיוצאים במזרח לך
 משתחווים למערב ושם
 צריך להחזיר בשעת תפלה:
 ואימא. שהשכינה במזרח
 ודקאמר לך משתחווים
 עושים כעבר שנטול
 פ"ס ומשתחוה
 חזרו לאתרוי. כך בשעה
 שיוצאים ממזרח חזרוין
 מניחם לשכינה במזרח
 ומשתחווים ושוב יוצאין
 לבודן קשיא: לבודן
 משליחותן ומשנה מבשר
 דם: ויאמרו לך הנוג. כ"כ
 שהשכינה ב' (מלמן) שהשכינה
 בכל מקום: והנה המלאך
 הרובר בי יוצא מאת
 השכינה ומלאך אחר יוצא
 לקראתו. מן צד אחר יוצא
 ולפני שכינה: דמודי בה
 מיני. משתחווין לצבא
 השמים היוצאין אל המזרח:
 אוריה. קורין בלשונן לרוח
 מערבי: יערוך כמטר לקחי.
 זה הנוסע בתורה לשמה
 ומרזין אותו לשמור לקחי
 עושה טובה לעולם כמטר
 זה שבה מן מערב: שבאה
 מערפו של עולם. מרוח
 מערבי ערפו של שכינה
 הוא. דכתיב צפון ימין אתה
 בראתם דשומעו דימינו של
 שכינה בדרום ושמאלו לצד
 צפון ומיני למזרח וערפו
 למערב אלמא דשכינה
 במערב: ותול כטל אמרתי.
 חיינו שמואל תורה שפוטק
 שלא לשמה מביא רעה
 לעולם כרוח צפוני שמנשב
 ומביא רעה לעולם: עד
 שמוצאת את ההוב. שנתונין
 בני אדם כספם והובם
 כולו בשביל התבואה:
 כשעושים עלי דשא. זהו
 הנוסע בתורה שלא לשמה:
 כשעושים. כשד: וכל הנוסע
 בתורה לשמה מביא טובה
 לעולם כרביבים הללו
 שיוודין בנחת:

פ"סא בורסקי. מקום
 שבערין בו הערות
 ומסרי: אלא למורה העי.
 מפני שרוח מעברי שהיא
 תוריה מנשבת בו ורוחה
 הורחה שאינה באה לעיר:
 חוץ ממערבה. שהיא תוריה
 ורוחה את הסריחה לעיר (כ)
 כן. שהיא אין עושה: שאלמלא
 כן. שרוח צפונית מבלבנת
 אין העולם מתקיים:
 יפוש כפיו לחימן. משום
 דמעמדה לאותו רוח תדיר:
 בחפלה. שהשכינה במערב
 ומשיה צריך להרחיק
 אין העולם מתקיים. [בנא]
 השמים היינו השמש הויה
 כשיוצאים במזרח לך
 משתחווים למערב ושם
 צריך להחזיר בשעת תפלה:
 ואימא. שהשכינה במזרח
 ודקאמר לך משתחווים
 עושים כעבר שנטול
 פ"ס ומשתחוה
 חזרו לאתרוי. כך בשעה
 שיוצאים ממזרח חזרוין
 מניחם לשכינה במזרח
 ומשתחווים ושוב יוצאין
 לבודן קשיא: לבודן
 משליחותן ומשנה מבשר
 דם: ויאמרו לך הנוג. כ"כ
 שהשכינה ב' (מלמן) שהשכינה
 בכל מקום: והנה המלאך
 הרובר בי יוצא מאת
 השכינה ומלאך אחר יוצא
 לקראתו. מן צד אחר יוצא
 ולפני שכינה: דמודי בה
 מיני. משתחווין לצבא
 השמים היוצאין אל המזרח:
 אוריה. קורין בלשונן לרוח
 מערבי: יערוך כמטר לקחי.
 זה הנוסע בתורה לשמה
 ומרזין אותו לשמור לקחי
 עושה טובה לעולם כמטר
 זה שבה מן מערב: שבאה
 מערפו של עולם. מרוח
 מערבי ערפו של שכינה
 הוא. דכתיב צפון ימין אתה
 בראתם דשומעו דימינו של
 שכינה בדרום ושמאלו לצד
 צפון ומיני למזרח וערפו
 למערב אלמא דשכינה
 במערב: ותול כטל אמרתי.
 חיינו שמואל תורה שפוטק
 שלא לשמה מביא רעה
 לעולם כרוח צפוני שמנשב
 ומביא רעה לעולם: עד
 שמוצאת את ההוב. שנתונין
 בני אדם כספם והובם
 כולו בשביל התבואה:
 כשעושים עלי דשא. זהו
 הנוסע בתורה שלא לשמה:
 כשעושים. כשד: וכל הנוסע
 בתורה לשמה מביא טובה
 לעולם כרביבים הללו
 שיוודין בנחת:

שעושה אותו גלל. אע"ג דגלל משני הקרקע כשהיא כולה
 גלל מניק: **אין עושין בורסקי אלא למורה העיר.**
 משום דרוח מערבי שהיא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כדלמרי'
 (בכרות מ). הישן למורה גרנו דמו כדלמרי' מפני שרוח מערבית מניח
 הקש בחוטמו: **מפני שהיא**
 תדירה. לא גרסי' מיני דמן הברייתא
 היא דהכי איתא בתוספתא (פ"א ע"ג):
וצבא השמים לך משתחווים. וא"ת
 בלילה נמי צמורה משתחווים
 וי"ל דלחן לנו ללמוד אלא ממה שאנו
 רואין וא"ת ואמאי לא נדע מקום
 תפלה מניח המקדש שהיתה שם
 שכינה צמורה וי"ל דמשם אין ללמוד
 דלע"ג דשכינה בכל מקום אי אפשר
 להשיג ארון וכפורת אלא צד אחד
 וי"ל צ"ל אומר דמשם אין ללמוד
 דשכינה צמורה דנהי דבית קדשי
 הקדשים היה צמורה המקדש מ"מ
 הארון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה)
 ונועדתי לך שם היה צמורה בית קדשי
 הקדשים: **לכ"כ רוחתא אוקמן.**
 כל הני אמוראי לית להו ה"ל דמניח
 צמורה (דף ג). שחייב אדם להתפלל
 נגד ירושלים משום דכתיב והתפללו
 אלך דרך ארצם אלא ככרי כ"ר
 ישמעאל דלמרי (כ) ככ"מ שכינה ומאן
 דלמרי שכינה צמורה סבר כר"ע
 דלמרי מפני שהיא תדירה ו' מניח
 דשמעתי דלמרי כגון אמון דימיון
 לנפוגא דלרעא דירשאל אדרימו סבר
 לה כנרייתא דכרכות:

אוריה. לטון שפ"ה דלוריה מערב
 נראה לר"ת: **ולר"ה עיקרי:**
רוח מערבית שבא מערפו של
עולם. כדפי' ב' קונט' מאחורו
 של עולם דמערב קרוי אחר דכתיב
 אחר וקדם לרמי' ודרשינן [בנאגיה]
 (דף יג). לענין מזרח ומערב וכתבי
 נמי ארס מקדם ופלאשם וכתבי
 (שפ"ה ט) וקרי נמי דרום ימין ולצפון
 שמאל כדלמרי' צמעתין והיינו משום
 דשכינה צמורה ופני השכינה למזרח
 לכך קרוי מערב אחר ומזרח קדם
 ודרום ימין וצפון שמאל ולמ"ד שכינה
 בכל מקום צ"ל דהאי דקרי מזרח
 קדם ומערב אחר ודרום ימין וצפון
 שמאל משום שכינה צמורה וכתבי
 שהיא צמורה ופני השכינה כלפי
 ישראל שהיו צמורה ומשתחווים שם:
הגדה"ה ורבינו יצחק ז"ל היה
 פירש דכשעמד אדם הראשון
 כשצנח היו פניו למזרח ואין נראה
 שהיה ערפו כלפי השכינה למאן
 דלמרי שכינה צמורה ע"כ הגה"ה:
רוח מזרחית שמערת כל העולם
בוצא. והא דמשמע צמעתין
 שהיא נוחה מכל הרוחות היינו כשהיא
 צאה כדרכה אצל כשצאה לפורענות
 היא מסערת **כדפי' הקונט' צמעתין:**
 וממזריס

שעושה אותו גלל: «מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה» אין עושין בורסקי אלא למורה
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה ואת החרדל מן
 הדבורים: ורבי יוסי מתיר בחרדל: ואת
גב' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה וכו' ר' עקיבא חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק חמשים אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל ת"ש דתניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא א"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' חוץ
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
 שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
 ודם במקום שמשתלחים לשם מחזירים
 שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
 משם מחזירין שליחותן שנאמר **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הנוג יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר הנה המלאך
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (כ)
מאי דכתיב יערוף כמטר לקחי זו רוח
מערבית שבאה מ' מערפו של עולם תול
שמוצאת את הוהב וכן הוא אומר ה' הולים
זהב מכים כשעוים עלי דשא
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעוים
עלי עשב זו רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת
עשבים עלי עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל. אע"ג דגלל משני הקרקע כשהיא כולה
 גלל מניק: **אין עושין בורסקי אלא למורה העיר.**
 משום דרוח מערבי שהיא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כדלמרי'
 (בכרות מ). הישן למורה גרנו דמו כדלמרי' מפני שרוח מערבית מניח
 הקש בחוטמו: **מפני שהיא**
 תדירה. לא גרסי' מיני דמן הברייתא
 היא דהכי איתא בתוספתא (פ"א ע"ג):
וצבא השמים לך משתחווים. וא"ת
 בלילה נמי צמורה משתחווים
 וי"ל דלחן לנו ללמוד אלא ממה שאנו
 רואין וא"ת ואמאי לא נדע מקום
 תפלה מניח המקדש שהיתה שם
 שכינה צמורה וי"ל דמשם אין ללמוד
 דלע"ג דשכינה בכל מקום אי אפשר
 להשיג ארון וכפורת אלא צד אחד
 וי"ל צ"ל אומר דמשם אין ללמוד
 דשכינה צמורה דנהי דבית קדשי
 הקדשים היה צמורה המקדש מ"מ
 הארון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה)
 ונועדתי לך שם היה צמורה בית קדשי
 הקדשים: **לכ"כ רוחתא אוקמן.**
 כל הני אמוראי לית להו ה"ל דמניח
 צמורה (דף ג). שחייב אדם להתפלל
 נגד ירושלים משום דכתיב והתפללו
 אלך דרך ארצם אלא ככרי כ"ר
 ישמעאל דלמרי (כ) ככ"מ שכינה ומאן
 דלמרי שכינה צמורה סבר כר"ע
 דלמרי מפני שהיא תדירה ו' מניח
 דשמעתי דלמרי כגון אמון דימיון
 לנפוגא דלרעא דירשאל אדרימו סבר
 לה כנרייתא דכרכות:

אוריה. לטון שפ"ה דלוריה מערב
 נראה לר"ת: **ולר"ה עיקרי:**
רוח מערבית שבא מערפו של
עולם. כדפי' ב' קונט' מאחורו
 של עולם דמערב קרוי אחר דכתיב
 אחר וקדם לרמי' ודרשינן [בנאגיה]
 (דף יג). לענין מזרח ומערב וכתבי
 נמי ארס מקדם ופלאשם וכתבי
 (שפ"ה ט) וקרי נמי דרום ימין ולצפון
 שמאל כדלמרי' צמעתין והיינו משום
 דשכינה צמורה ופני השכינה למזרח
 לכך קרוי מערב אחר ומזרח קדם
 ודרום ימין וצפון שמאל ולמ"ד שכינה
 בכל מקום צ"ל דהאי דקרי מזרח
 קדם ומערב אחר ודרום ימין וצפון
 שמאל משום שכינה צמורה וכתבי
 שהיא צמורה ופני השכינה כלפי
 ישראל שהיו צמורה ומשתחווים שם:
הגדה"ה ורבינו יצחק ז"ל היה
 פירש דכשעמד אדם הראשון
 כשצנח היו פניו למזרח ואין נראה
 שהיה ערפו כלפי השכינה למאן
 דלמרי שכינה צמורה ע"כ הגה"ה:
רוח מזרחית שמערת כל העולם
בוצא. והא דמשמע צמעתין
 שהיא נוחה מכל הרוחות היינו כשהיא
 צאה כדרכה אצל כשצאה לפורענות
 היא מסערת **כדפי' הקונט' צמעתין:**
 וממזריס

שעושה אותו גלל. אע"ג דגלל משני הקרקע כשהיא כולה
 גלל מניק: **אין עושין בורסקי אלא למורה העיר.**
 משום דרוח מערבי שהיא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כדלמרי'
 (בכרות מ). הישן למורה גרנו דמו כדלמרי' מפני שרוח מערבית מניח
 הקש בחוטמו: **מפני שהיא**
 תדירה. לא גרסי' מיני דמן הברייתא
 היא דהכי איתא בתוספתא (פ"א ע"ג):
וצבא השמים לך משתחווים. וא"ת
 בלילה נמי צמורה משתחווים
 וי"ל דלחן לנו ללמוד אלא ממה שאנו
 רואין וא"ת ואמאי לא נדע מקום
 תפלה מניח המקדש שהיתה שם
 שכינה צמורה וי"ל דמשם אין ללמוד
 דלע"ג דשכינה בכל מקום אי אפשר
 להשיג ארון וכפורת אלא צד אחד
 וי"ל צ"ל אומר דמשם אין ללמוד
 דשכינה צמורה דנהי דבית קדשי
 הקדשים היה צמורה המקדש מ"מ
 הארון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה)
 ונועדתי לך שם היה צמורה בית קדשי
 הקדשים: **לכ"כ רוחתא אוקמן.**
 כל הני אמוראי לית להו ה"ל דמניח
 צמורה (דף ג). שחייב אדם להתפלל
 נגד ירושלים משום דכתיב והתפללו
 אלך דרך ארצם אלא ככרי כ"ר
 ישמעאל דלמרי (כ) ככ"מ שכינה ומאן
 דלמרי שכינה צמורה סבר כר"ע
 דלמרי מפני שהיא תדירה ו' מניח
 דשמעתי דלמרי כגון אמון דימיון
 לנפוגא דלרעא דירשאל אדרימו סבר
 לה כנרייתא דכרכות:

אוריה. לטון שפ"ה דלוריה מערב
 נראה לר"ת: **ולר"ה עיקרי:**
רוח מערבית שבא מערפו של
עולם. כדפי' ב' קונט' מאחורו
 של עולם דמערב קרוי אחר דכתיב
 אחר וקדם לרמי' ודרשינן [בנאגיה]
 (דף יג). לענין מזרח ומערב וכתבי
 נמי ארס מקדם ופלאשם וכתבי
 (שפ"ה ט) וקרי נמי דרום ימין ולצפון
 שמאל כדלמרי' צמעתין והיינו משום
 דשכינה צמורה ופני השכינה למזרח
 לכך קרוי מערב אחר ומזרח קדם
 ודרום ימין וצפון שמאל ולמ"ד שכינה
 בכל מקום צ"ל דהאי דקרי מזרח
 קדם ומערב אחר ודרום ימין וצפון
 שמאל משום שכינה צמורה וכתבי
 שהיא צמורה ופני השכינה כלפי
 ישראל שהיו צמורה ומשתחווים שם:
הגדה"ה ורבינו יצחק ז"ל היה
 פירש דכשעמד אדם הראשון
 כשצנח היו פניו למזרח ואין נראה
 שהיה ערפו כלפי השכינה למאן
 דלמרי שכינה צמורה ע"כ הגה"ה:
רוח מזרחית שמערת כל העולם
בוצא. והא דמשמע צמעתין
 שהיא נוחה מכל הרוחות היינו כשהיא
 צאה כדרכה אצל כשצאה לפורענות
 היא מסערת **כדפי' הקונט' צמעתין:**
 וממזריס

שעושה אותו גלל: «מרחיקין את
 הנבלות ואת הקברות ואת הבורסקי מן העיר
 חמשים אמה» אין עושין בורסקי אלא למורה
 העיר רבי עקיבא אומר לכל רוח הוא עושה
 חוץ ממערבה ומרחיק חמשים אמה
 (ומרחיקין את המזורה ואת החרדל מן
 הדבורים: ורבי יוסי מתיר בחרדל: ואת
גב' איבעיא להו ר' עקיבא היכי קאמר לכל
רוח הוא עושה וכו' ר' עקיבא חוץ ממערבה
דמרחיק ג' אמה ועושה או דלמא לכל רוח
הוא עושה ומרחיק חמשים אמה חוץ
ממערבה דאינו עושה כלל ת"ש דתניא ר"ע
אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים
אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר
מפני שהיא תדירא א"ל רבא לרב כחמון מאי
תדירא אילימא תדירא ברוחות והא א"ל אמר
רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות
בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן
אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח
דרומית קשה מכולן ואילמלא כן ג' חוץ
שמעמדה מחרבת את העולם שנאמר
המבינתך יאבר ג' יפוש כנפיו לתימן
אלא מאי תדירא תדירא בשכינה דאריב"ל
בואו ונחזיק טובה לאבותינו (ה) שהודיעו מקום
 תפלה דכתיב **וצבא השמים לך משתחווים**
 מתקין לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבר
 שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו (ו) ומשתחווה
 קשיא ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום
 דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב **אתה הוא**
ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו'
 שלוחך לא בשלוחי בשר ודם שלוחי בשר
 ודם במקום שמשתלחים לשם מחזירים
 שליחותן אבל שלוחך למקום שמשתלחין
 משם מחזירין שליחותן שנאמר **התשלח**
ברקים וילכו ויאמרו לך הנוג יבואו ויאמרו
לא נאמר אלא וילכו ויאמרו מלמד שהשכינה
בכל מקום ואף רבי ישמעאל סבר שכינה
בכל מקום דתנא רבי רבי ישמעאל מנין
ששכינה בכל מקום שנאמר הנה המלאך
הרובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו
אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד
ששכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר
שכינה בכל מקום דא"ל רב ששת לשמעיה
לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח ולאו משום
דלית ביה שכינה אלא ימוש דמורו בה
מיני ורבי אבהו אמר שכינה במערב דא"ר
אבהו מאי אוריה אויר יה אמר רב יהודה (כ)
מאי דכתיב יערוף כמטר לקחי זו רוח
מערבית שבאה מ' מערפו של עולם תול
שמוצאת את הוהב וכן הוא אומר ה' הולים
זהב מכים כשעוים עלי דשא
זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעוים
עלי עשב זו רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת
עשבים עלי עולם
לאכסדרה

שעושה אותו גלל. אע"ג דגלל משני הקרקע כשהיא כולה
 גלל מניק: **אין עושין בורסקי אלא למורה העיר.**
 משום דרוח מערבי שהיא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כדלמרי'
 (בכרות מ). הישן למורה גרנו דמו כדלמרי' מפני שרוח מערבית מניח
 הקש בחוטמו: **מפני שהיא**
 תדירה. לא גרסי' מיני דמן הברייתא
 היא דהכי איתא בתוספתא (פ"א ע"ג):
וצבא השמים לך משתחווים. וא"ת
 בלילה נמי צמורה משתחווים
 וי"ל דלחן לנו ללמוד אלא ממה שאנו
 רואין וא"ת ואמאי לא נדע מקום
 תפלה מניח המקדש שהיתה שם
 שכינה צמורה וי"ל דמשם אין ללמוד
 דלע"ג דשכינה בכל מקום אי אפשר
 להשיג ארון וכפורת אלא צד אחד
 וי"ל צ"ל אומר דמשם אין ללמוד
 דשכינה צמורה דנהי דבית קדשי
 הקדשים היה צמורה המקדש מ"מ
 הארון שהשכינה שם כדכתיב (שמות כה)
 ונועדתי לך שם היה צמורה בית קדשי
 הקדשים: **לכ"כ רוחתא אוקמן.**
 כל הני אמוראי לית להו ה"ל דמניח
 צמורה (דף ג). שחייב אדם להתפלל
 נגד ירושלים משום דכתיב והתפללו
 אלך דרך ארצם אלא ככרי כ"ר
 ישמעאל דלמרי (כ) ככ"מ שכינה ומאן
 דלמרי שכינה צמורה סבר כר"ע
 דלמרי מפני שהיא תדירה ו' מניח
 דשמעתי דלמרי כגון אמון דימיון
 לנפוגא דלרעא דירשאל אדרימו סבר
 לה כנרייתא דכרכות:

אוריה. לטון שפ"ה דלוריה מערב
 נראה לר"ת: **ולר"ה עיקרי:**
רוח מערבית שבא מערפו של
עולם. כדפי' ב' קונט' מאחורו
 של עולם דמערב קרוי אחר דכתיב
 אחר וקדם לרמי' ודרשינן [בנאגיה]
 (דף יג). לענין מזרח ומערב וכתבי
 נמי ארס מקדם ופלאשם וכתבי
 (שפ"ה ט) וקרי נמי דרום ימין ולצפון
 שמאל כדלמרי' צמעתין והיינו משום
 דשכינה צמורה ופני השכינה למזרח
 לכך קרוי מערב אחר ומזרח קדם
 ודרום ימין וצפון שמאל ולמ"ד שכינה
 בכל מקום צ"ל דהאי דקרי מזרח
 קדם ומערב אחר ודרום ימין וצפון
 שמאל משום שכינה צמורה וכתבי
 שהיא צמורה ופני השכינה כלפי
 ישראל שהיו צמורה ומשתחווים שם:
הגדה"ה ורבינו יצחק ז"ל היה
 פירש דכשעמד אדם הראשון
 כשצנח היו פניו למזרח ואין נראה
 שהיה ערפו כלפי השכינה למאן
 דלמרי שכינה צמורה ע"כ הגה"ה:
רוח מזרחית שמערת כל העולם
בוצא. והא דמשמע צמעתין
 שהיא נוחה מכל הרוחות היינו כשהיא
 צאה כדרכה אצל כשצאה לפורענות
 היא מסערת **כדפי' הקונט' צמעתין:**
 וממזריס

(א) ועל י"ל, (ב) גיטין לא;
 (ג) ונלקטו בע"י אחר שם;
 (ד) ונ"י בערוך ערך ערף כמבט
 כסם דייני גרסו פירוש נכון
 על זה; (ה) ונחריה רש"י;
 (ו) כפי"א: תלמודי י"ל, (ז) ונ"י
 חיי"ט דהכא סוף מי"ט מ"ט
 ע"ד בימא פ"ה מ"ב ע"ג;
 (ח) וי"ט בערוך ערך אסמא
 ע"י מוס' גיטין לא: ד"ה שריא
 נשי.

תורה אור השלם

1 הבהמיתק יאבר ג' יפוש
 כנפיו לחימן: איוב לו ט
 2 אהה הוא י' לברך אהה
 עשית את השמים שמי
 השמים וכל צבאם הארץ
 וכל אשר עליה הימים וכל
 אשר בהם ואתה מודה את
 כלם וצבא השמים לך
 משתחווין: נחמיה ט ו
 3 התשלח ברקים וילכו
 ויאמרו לך הנוג:
 איוב לו לה
 4 והנה המלאך הרובר בי
 יוצא ומלאך אחר יוצא
 לקראתו: זכריה ב ו
 5 יערוף כמטר לקחי תול
 בטל אמרתי ועשערים עלי
 דשא ודברבים עלי עשב:
 דברים כב
 6 הולים יהב מביס ויפוש
 קשתי וישקלו ישרי: ויפוש
 ויעשדה אל יגדו אף
 יתקחנה: ישעיהו מ ו

הגהות הב"ח

(א) נ"מ שהודיעו מקום
 תפלה: (ב) שם אחר רב
 יהודה אומר רב מלי דכתיב
 יערוף: (ג) רש"י ד"ה אלא
 וכי קשה תמיד א"ת:
 (ד) ד"ה והנה המלאך וכו'
 שחזר בו הקוס מליחן זה
 מדה: (ה) תוב' ד"ה לל
 וכי דלמרי שכינה צמ"מ
 ומאן דלמרי:

מוסף רש"י

ומרחיקין את המזורה.
 מים ששורין בו את הפשתן.
 מן הירוק. שלמיני מאלכ.
 כיוצא וכו' וכישי' (ע"ד)
 י"ח. ואת הכרישין. כתיב,
 פירלי' (ש"ס). ואת החרדל
 מן הדבורים. שאולין
 את התרל וממדה זה
 פיסא ואלולת את דבשעלן
 (ש"ס). ד' הרוחות מנשבות
 בכל יום. מזרחית צפון
 ורוח דרומית כפי' היללה
 ומערבית תחת היללה
 וצפונית כפי' היללה. כמנהג
 חמה עשהבת מזרחית לדרום
 ומזרחית למערב וממערב
 לצפון (שמואל' (ט)). ששעט
 דלשעוט של יום מנשבת
 רוח מזרחית מן הילן דמזרח
 ושש תלוינת רוח דרומית
 ותחת היללה רוח מערבית
 ותחת היללה רוח צפונית
 (בכרות ב). ורוח צפונית.
 נוחה היא אל חמה ולא צוננת
 וממקת את שאר הרוחות
 (ד"ס' (א"ר)).

(א) נעלה דל"ל משויה אין
 עשה כל עיקר.